

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Катедра «История и теория на културата»

Стоян Асенов Димитров

**ВИЗУАЛНА РЕТОРИКА И СИМУЛАЦИЯ НА АВТЕНТИЧНОСТ В ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ
ДОКУМЕНТАЛНИ ФИЛМИ НА ИСТОРИЧЕСКА ТЕМАТИКА.**

Комунікативната преднамереност в историческите предавания за античността по Viasat History Channel и по Българска Национална Телевизия през последните пет години.

АВТОРЕФЕРАТ

към Дисертация за присъждане на образователна и научна степен
„доктор по науките за културата”

Шифър 3.1. Социология, антропология и науки за културата

(Теория и история на културата. Художествена култура и телевизия. Телевизионни форми на традиционните изкуства, нови художествени форми, специфични за телевизията, телевизията като медия на художествената култура)

Научен ръководител: проф. д-р Александър Къосев

Дисертационният труд се състои от 400 страници, съдържащи увод, две глави, заключение и библиография. Към Дисертацията са добавени 2 Приложения. Всяка от главите съдържа по четири точки. Към работата има две приложения. В библиографията са посочени 133 заглавия на български, френски, английски и руски език, без да се броят нормативните актове и страниците в интернет.

СЪДЪРЖАНИЕ НА АВТОРЕФЕРАТА

Съдържание на дисертационния труд	4
Структура и съдържание на дисертацията	8
Предмет и актуалност на изследването	11
Основни изводи и насоки за бъдещи изследвания	13
Приносни моменти на дисертационния труд	15
Публикации по темата на дисертационното изследване	18
Цитирана литература в Автореферата	19
Приложение към Автореферата	20

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Увод на Дисертацията	7
Пост-истина и медиен контекст	7
Основни въпроси и хипотези на изследването	16
Теоретично поле	17
Структура на тезата	21
I. Теоретични средства за анализ на визуалната реторика и комуникативната преднамереност в телевизията.	24
Увод на Първа глава	24
1. Основни понятия в анализираната материя	24
1.1. Съобщение и послание	25
1.1.1. Посланието в телевизията и документалистиката	27
1.1.2. Разбирането за съобщение и послание в науката	29
1.1.3. Послание на историческия наратив	32
1.2. Качества на посланието	37
1.2.1. Достоверност на посланието	38
1.2.2. Автентичност <i>на / в</i> посланието	40
1.3. Конструирание на послание във филмовото изкуство	42
1.3.1. Симулация <i>на, в и чрез</i> посланието	43
1.3.2. Монтаж на атракции	55
1.3.3. Документални срещу манипулирани кадри	56
1.3.4 Сценография в документалното кино	58
1.4. Документален жанр във филмовото изкуство	58
1.5. Послание <i>на / чрез</i> историческия наратив	61
1.6. Медиен контекст на посланието	64
2. Общи теоретични средства за изследване на визуалната реторика в телевизионните предавания	71
2.1. Видеопродукция и визуална реторика.	72
2.1.1. Телевизионно послание	73

2.1.2. Производствени практики в телевизията	76
2.1.3. Език на видеопродукцията	77
2.2. Реторика <i>на, в и чрез</i> изображението	80
2.2.1. Елементи на семиология	82
2.2.2. Език на киното	90
2.3. Авторски изказ	106
2.3.1. Интертекстуалната препратка	107
2.3.2. Намерения на текста, на автора и на зрителя	108
2.3.3. Нулева степен на почерка	112
2.3.4. Субектът е в наречията	116
3. Специални теоретични средства за анализ на комуникативната преднамереност в телевизионната емисия.	123
3.1. Комуникативна преднамереност	123
3.1.1. Разговорно подразбираемо	124
3.1.2. Основни въпроси относно комуникативната ситуация	125
3.2. Аналитични понятия на комуникативния обмен	126
3.3. Позицията на изказващия	131
3.4. Дефиниции на комуникативна преднамереност	132
3.5. Кооперативен принцип и максими за общуване	142
3.6. Симулация на автентичност като импликация в документалните филми по телевизията	161
3.7. Перформативни изказвания	165
3.8. Комуникативна преднамереност в телевизията	190
4. Филмов и исторически наратив в телевизията.	198
4.1. Филмов наратив	200
4.2. Големият разказ в киното	204
4.2.1. Аналитични понятия от наратологията	208
4.3. Биографията като елемент на документалния филм	209
4.4. Историография между идеология и антропология	112
4.5. Особености на историческия наратив	116
Заключение на теоретичната глава	222
Глава 2. Способи за симулация на автентичност във визуалната реторика	

на историческите документални филми	225
Увод на Втора глава	225
1. Визуална реторика при представянето на предметите и топосите от историята.	230
1.1. Визуализация на обекти (топоси) и предмети	231
1.1.1. Топоси	232
1.1.2. Предмети	262
1.2. Визуализация на преглед на исторически извори	274
1.2.1. Четене от книга	274
1.2.2. Оглед, изследване на артефакти	276
Предварителни изводи от част 1	280
2. Реторика при графичната визуализация на разказа.	284
2.1. Визуализация на разказа чрез графика	285
2.1.1. Графични изображения на географски карти	285
2.1.2. Графично изображение на артефакт	292
2.1.3. Аудиовизуална импресия	296
2.2. Визуализация на данни чрез текст (графика-текст)	306
2.2.1. Визуализация на името на лицето в кадър	308
2.2.2. Визуализация на оригинален текст от изворите	309
2.2.3. Визуализация на текстови превод на текста от източниците	313
Предварителни изводи от втора част	315
3. Визуална реторика в представянето на участниците.	317
3.1. Жесто-мимични и дискурсивни практики на водещия	318
3.1.1. Личноста на водещия	319
3.1.2. Външният вид на водещия като визуално-реторично средство	324
3.1.3. Мимиката на водещия като визуално-реторично средство	326
3.1.4. Жестовете на водещия като визуално-реторическо средство	329
3.2. Интервюто като аудиовизуален поджанр на документалистиката	330
3.2.1. Личността на Участниците във филмите като визуално-реторическо средство	334
3.2.2. Мимики и жестове на участниците	338
Предварителни изводи от трета част	342
4: Визуална реторика и авторска преднамереност в историческите филми по БНТ	343
4.1. Кадри с предметите и местата, за които се говори	345

4.1.1. Статуи на личности от историята	346
4.2. Участници във филмите	349
4.3. Позицията на водещия, разказвача	353
4.4. Графично оформление	356
4.5. Симулация на историческия наратив чрез аудиовизуална импресия или абстракция	363
Предварителни изводи за Четвърта част	375
Заключение на дисертацията	379
Библиография	385
Приложения	401

СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Дисертацията е структурирана в увод, две глави, като всяка от тях съдържа по четири подглави.

Уводът вписва научният труд в контекста на съвременните медийни изследвания. Актуалното, в началото на 21 век състояние на информационния поток в медиите днес, известно като *пост-истина*, се изтъква като най-значимата последица от *дигиталната революция (digital turn)* и експлозията в областта на медиите – печат, радио, кино, телевизия, интернет, социални медии. Констатира се, че навлизането на похватите на *пост-истината* в официалните медии е вече факт, от където се извежда и необходимостта за проектиране на теоретичен инструмент за анализ на тези похвати.

Първата глава прави обзор на естеството на разглежданата материя – историческите документални филми по телевизията, а втората представя емпиричен анализ на подбрани фрагменти от филми излъчени по Viasat History Channel и Българска Национална Телевизия. Предметът на изследване е дефиниран още от заглавието на дисертацията – то засяга конкретни изразни средства във визуалния език на филмите, които преднамерено симулират автентичност или достоверност във връзка с посланието на филма или различни елементи на филмовия наратив.

Първата глава представлява преглед на различни теоретични полета, имащи отношение към поставения проблем, при което се въвеждат въпросите, понятията и методите при анализа на визуалния език на филмите. В първата подглава се обсъждат понятията, които засягат телевизионния продукт и комуникация: общи понятия като: *съобщение* и *послание*, *автентичност*, и *достоверност*, *симулация*, както още жанрово ситуиране, редакционна политика, зрителски нагласи. Описва се състоянието на медийния контекст в периода преди и по време на провеждане на изследването и се маркират общите насоки, в които ще се търсят и разкриват съответните изразни средства за симулация на автентичност. Втората подглава разглежда теоретичните средства за анализ на визуалната реторика в киното. Проблемът за „прочита“ на видеоматериалите се разглежда от страната на деконструктивистката парадигма, която отваря перспектива за въвеждането на специфичния анализ на комуникативната преднамереност на автора (*изказващия*) и разминаванията с нея при рецепцията. В тази подглава се представят основните аналитични понятия и методологични процедури за анализ на визията на филмите, които се откриват в изследванията на Ролан Барт, Луи Йелмслев, Алгирдас Греймас, Умберто Еко, както и много други изследователи публикували научни разработки около тях. По отношение на визуалното поле в киното се

разглеждат трудове на Кристиан Мец, Сергей Айзенщайн, Викотор Шкловски, други автори от ранните години кинематографската практика и критика. Трета подглава представя разбирането за *комуникативна преднамереност* в рамките на това изследване. То е извлечено от трудовете на Пол Грайс и е базирано върху основни положения на прагматиката, разработени от Джон Остин. Тези идеи са приложени към комуникативната ситуация в радиото и телевизията от друг американски учен – Пади Сканел (Paddy Scannell). Тази подглава предлага теортичен набор от аналитични понятия и установява операционален метод за разкриване на комуникативната преднамереност в телевизионните послания. Четвъртата подглава на тази глава извършва нов преглед на теоретични полета, които могат да послужат при критичния анализ на наративната композираност на филмите. Тук теоретичният набор е сведен до няколко обзорни и няколко основополагащи произведения, които въвеждат в неизчерпаемия набор от концепции в областта на наратологията. Сред обсъжданите трудове се срещат имената на Жан-Франсоа Лиотар, Жерар Женет, Бодрияр с акцент върху проучванията на филмовия наратив, които се откриват отново у теоретиците от зората на киното – Айзенщайн, Шкловски; разгледани са и режисьорски възгледи и практики на по-новите корифеи на това изкуство – Трюфо, Роселини, Ван Триер. Друг акцент се поставя върху изследването на историческия наратив, който може да се срещне в историческите филми. Методологически насоки в тази сфера се заимстват от Хейдън Уайт и Домник Де Лакапра (Dominic DeLacabra). В тази теоретична глава се използват още и идеите на „класиците” в медийната сфера: Маршал Маклуън, Стюарт Хол, Теодор Адорно и Валтер Бенямин. Сред българските имена, които присъстват в теоретичната част се намират Александър Кьосев, Ивайло Дичев, Ивайло Знеполски, Лилия Райчева, Орлин Спасов.

Втората глава е композирана от четири точки, в които се извършва същинският емпиричен анализ на подбрани произведения и се описва аналитичния подход при „разчитането” на конкретните изразни средства, които се срещат във филмите. Първите три подглави обсъждат изразните средства, които се срещат във филмите, излъчвани по Viasat History Channel. Първата подглава разглежда реторичните практики при визуализацията на предметите и топосите, за които се отнася разказа. Показва как визията има отношение към симулацията на достоверност на историческия разказ и автентичност на историческото изследване. Втората подглава разглежда някои графични елементи, които се забелязват в историческите документални филми, като географски карти, текст и други форми на постеризация чрез визията на филма. Те се разглежда като конкретна последица от авторската преднамереност в продукцията. Третата подглава представя анализ на начина, по който са визуално представени участниците във филмите – водещ и интервюирани лица. Те са важен

представител на авторската позиция и проявата им във визуалното поле на филма е значим носител на реторични внушения. Четвъртата подглава извършва анализ на визуалния изказ в историческите филми по Българска Национална Телевизия, като се преоткриват цитираните по-горе средства в контекста на българските традиции на историческия и филмов наратив.

Заключението обобщава основните изводи от проведеното изследване и посочва някои насоки за бъдещи проучвания по отношение на авторските нагласи и рецепцията на посланията. Също така, се извежда структурата на аналитичния процес, методиката, която включва няколко етапа на деконструкция на филмовото съдържание и реконструкция на авторското намерение въз основа на изводите за смисъла на кадрите.

Най-важното разкритие след практическото приложение на теоретичните разработки е наличието на комуникативна преднамереност на автора в конструирането на визията на филма, което, понякога, е прикрито зад симулация на реализъм и автентичност. Авторските намерения отчасти се разпознават чрез анализа на средствата за симулация на автентичност. Освен това се установява сходен набор от изразни похвати за структуриране на визуалната ретрика на филмите в двете филмови телевизионни традиции, между които се извършва сравнителен анализ – английската с продукцията на BBC и българската с филмите на БНТ. И като най-значимо откритие на сравнителния анализ се очертава важността на методиката на историческия наратив в историческите документални филми. Тя изпълнява структурираща функция за изграждането на кохерентно и достоверно съдържание в историческия филм.

ПРЕДМЕТ И АКТУАЛНОСТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Едно от най-важните понятия, от научната актуалност, в която се провежда изследването е *пост-истина*. Дисертацията демонстрира как този вид съдържание може да се деконструира до набор от конкретни похвати, изразни средства и системи за обвързването им. Всъщност терминът *пост-истина* се отнася до общото състояние на информационната среда, която възниква естествено под натиска на технологичния прогрес и обема на общия информационен обмен във всички медии заедно. Но с времето, в телевизията, започват да се наблюдават повтаряеми практики и може да се говори за възникване на изразни средства, повлияни от този общ дух на *пост-истина*. В тази среда създаването на спектакъл, перформативността, емоционалното въздействие, осъществяването на непосредствен контакт и доверие с аудиторията, е по-важно от точното установяване на фактите и журналистическия етос за преследване на истината. В областта на документалните исторически филми възникват и се развиват, с времето, изразни средства, които се подчиняват на горния принцип, които обаче имат своя материална специфика. Те произтичат от жанра на историческия разказ и неговата телевизионна реализация. Дисертацията достига до важни наблюдения върху формата на историческите документални филми, откривайки в тях конвенционални и специфични изразни средства, които симулират автентичност и достоверност, изяснявайки разликата между достоверност на фактите и достоверност на посланието. Описанието на тези средства и процедури е едно от основните предизвикателства на докторантската теза. Произходът на достоверността на посланието се извежда от телевизионните конвенции, а не от историческата реалност, което остава, до известна степен, скрито за зрителя. Така те стават носители на задължителната за историческия жанр „естествена и непосредствена достоверност“. Тя принадлежи не на историческия метод, а е материализирана, произведена с прилагане на въпросните конвенции.

Естествено се очерта и предмета на изследване, който се вмества по актуален начин в медийния контекст, възникващ по повод евроинтеграцията на България и еуродезинтеграцията на Англия. Анализът демонстрира как тези обществени процеси се отразяват и изразяват чрез средствата на аудиовизуалното производство. Става ясно, че за производството на документалните филми по Viasat History Chanel са експлоатирани последователно важни постижения на аудиовизуалната сфера, както по отношение на визуалната презентация, така и по отношение изграждането на наративната структура. Понеже те се излъчват по кабелният канал на Viasat и в България, тяхното качество може да се изживее от всеки зрител: така те създават навици, залагат в оценъчната система на

зрителите конвенции и стандарти за телевизионния изказ. Това позволява сравнителен анализ с историческите предавания излъчвани на същата тема по Българската Национална Телевизия.

Тематиката на емпиричния корпус беше ограничена до периода на античността и региона на Балканския полуостров. Анализът изважда на показ не само различията в метода на визуално производство при британските и българските филми, но и различната интерпретация на историята и различния мироглед за важноста на историческите феномени протекли през разглеждания период и регион. За английският производствен комплекс, който е създал филмите от корпуса на Viasat History централна важност заемат проблемите на европоцентризма, но пречупени през британска призма. Античността на Балканите е важна за тях, доколкото е люлката на възникването на гръцката и на общоевропейската култура: Англия е представена като естествен наследник на това демократично цивилизационно наследство. Докато в контекста на продукцията на БНТ централно място заема търсенето на корените на тракийската цивилизация. Вероятно това търсене отново цели вписване в общата европейска традиция и културна общност, но се търсят основите на едно алтернативно наследство, което да даде по-достойно място на българската култура в европейската.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ И НАСОКИ ЗА БЪДЕЩИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Дисертацията успява да разкрие фини детайли от филмовото съдържание и да изясни тяхната функция и стойност в смисловата конструкция на филма. Визуалните средства за симулация на автентичност са разгледани в сложните им отношения със словесния разказ и коментари: в общото смислово цяло на филма се търси комплексната връзка между визуални, словесни, текстови, мимически, звукови и наративни елементи, чийто сложен резонанс оформя микропосланията и глобалното послание на филма. Това налага интердисциплинарния подход в съчетаването на изследователските методи. Това е трудна задача. Трябва да се съчетаят разнородни и привидно, несъвместими аналитични подходи, но дисертацията прави усилие те да бъдат внимателно интерпретирани и адаптирани към темата, така че да се избегне еkleктизма.

Изводите от изследването потвърждават хипотезите. Средствата за симулация на автентичност и достоверност са емпирично установими величини в аудиовизуалното съдържание. Аналитичните методи доказват, че те са преднамерен авторски продукт и резултат от творчески разработки на базата на установени конвенции на телевизионния изказ. В изложението около комуникативната преднамереност се изтъква предположението, че тези конвенции са валидни не само в контекста на телевизионното производство на документални филми и осъществяване на редакционната политика, но, поне донякъде, са валидни и на другия комуникативен полюс – при аудиторията. Тя вече познава този телевизионен език, свикнала е с него и най-често лесно разчита както значението на отделни визуални и аудио-визуални похвати, така и телевизионните послания като цяло, включително и специфичните послания на документалните филми.

Предлопалага се, че между комуникативната преднамереност на автора, неговото преднамереното послание и микропослания, и конвенциите на телевизионния език, които аудиторията владее, съществува добро, почти огледално съответствие.

Сравнителният анализ между съдържанието на различни телевизии по една и съща тема доказва наличието на едни и същи изразни средства и различно приложение в различния контекст на производство. Това позволява да се твърди, че резултатите от изследването са валидни и може да се отнесат към изследването на исторически документални филми и в други под-области на историята (средновековие, световни войни, исторически личности и т.н.) Остава отворен въпросът дали приложената теоретична матрица може да послужи и за провеждането на подобен анализ на документални филми от други под-жанрове на документалистиката.

Друга посока, в която може да се продължи настоящата линия на изследване е в търсене на емпирични потвърждения чрез количествени методи дали и доколко зрителските нагласи, които се осъществяват по време на рецепцията се регулират наистина от същите конвенции както продукцията. Засега на този въпрос отговаряме чрез качествени методи, анализ и тълкуване на филмови наративи и на филмова реторика: дисертацията набелязва хипотези, които са потвърдени по убедителен начин. Но както става известно от трудовете на Scannell¹ зрителите разпознават различните авторски намерения (идеологизирани послания), но извършват и собствени интерпретации, чието изследване се извършва чрез социологически, количествени методи. Тази страна на комуникативната схема предстои да се проочи в следващи научни търсения. Тогава би могло окончателно да се потвърди дали филмовите конвенции са общи и дали посланията се разбират по начина, по който се вижда, че автора ги формулира.

¹ Scannell, Paddy - Broadcast talk, Sage Publications, 1991 г

ПРИНОСНИ МОМЕНТИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Принос към медийните изследвания

В дисертацията е направено усилие за подбор, структуриране и йерахизация на изследователски методи, чиито подбор се определя методологически от предмета на изследване. Продуктът от тази интердисциплинарна дейност може да изглежда хетерогенен и неговите съставни части несъвместими или спекулативно свързани, но стремежът към адекватен и последователен качествен анализ на филмото съдържание позволи методическите процедури да се превърнат в операционални стъпки на анализа и да се свържат в аналитичен модел. Освен това конкретната комбинация на инструменти от различните научни дисциплини не е екзотична или необичайна, нито уникална и е вече срещана у други автори в изследването на общия телевизионен дискурс. Специфичният принос за сферата на емпиричните изследвания е конструирането на система (под формата на мисловна карта), която прилага аналитични теоретични понятия в определена последователност, за да може така да достигне до поредица от изводи и класификации относно смисъла на посланията в историческите документални филми. Въпреки че моделът е насочен към разкриване на конкретни и специфични изразни средства от аудиовизуалния изказ, се предполага, че той може да сработи при анализа и на други категории изразни средства в тази сфера.

Съставеният теоретичен модел, проверен и развит от конкретните анализи, има и по-общи приложения. Той би могъл да послужи за матрица за анализ и на друго аудиовизуално съдържание, различно от документалния жанр, би могъл да бъде употребен за анализ на принципната „спектакуларност“ и перформативност на телевизионния език;

Друг възможен принос от съставянето на този теоретичен прото-модел е неговата виртуална способност за обратно действие – като инструмент в практическото изграждане на кохерентно аудиовизуално съдържание на историческа тематика. Ако авторът на филма разполага с набор от послания, набор от исторически свидетелства, които иска да придвижи до зрителите и набор от изразни средства, с които да формулира послания в телевизията, той би могъл да приведе системата в действие в обратна посока и така да намери и композира специфичните изразни средства за своите цели – да свърже историческата материя с определени послания. Това предположение се базира на един от изводите, който се съдържа в теоретичната част, че в практиката на

видеопроизводството се ползват готови средства и творчески похвати, които са се установили в процеса на комуникация със зрителите и се изучават от професионалистите в медиите.²

Специфичен принос от изследването е съставеният изчерпателен списък с излъчваните филми по темата за античността на Балканите по двата канала Viasat History Chanel и Българска Национална Телевизия, в периода от 2010 до 2018 г. За написването на дисертацията бяха прегледани всички филми и предавания. От тях бяха набелязани значими, за предмета на изследване, фрагменти, които бяха детайлно анализирани. Списъкът от артистични похвати и изразни средства в съставеният, първоначално, списък от филми е допълнителен принос, който бе споменат.

Принос към изследването на визуалната реторика и наратологията

Приносите към сферата на научните изследвания на визуалната реторика и медийния наратив се постигат чрез емпиричния анализ. Чрез него се разкрива богат спектър от различни визуални техники и стратегии за симулиране на автентичност и достоверност, характерен за историческия документален жанр. Анализите водят до принос и в областта на наративната теория, демонстрирайки специфичните нови визуални и словесни начини, по които се подрежда наративно историческия материал в изследвания жанр. Сравнителният анализ показва, че методиката в историографията може да се ползва за структуриращ принцип при подреждането на филмовия наратив.

За специфичен принос в областта на наративната теория трябва да се смята и разкриването на ролята на още една медия в медията – звуковите и монтажни ефекти. В историческите филми по телевизията те имат различна стойност от традиционно приетото в това отношение, в киното. Анализирани са специфичната телевизионна и „документална“ роля на музиката, звуковите сигнали, интонациите на гласа в кадър и зад кадър, както и на шумовия фон при структурирането на достоверния разказ; анализирани са техники на кадриране и монтаж на видеоматериали, също участващи в посланието за симулиране на достоверност.

За най-важен принос смятаме, че конкретният проблем за визуалната реторика на документалния филм е поставен в контекста по-общ и по-съществен, ключов за съвременността проблем – *пост-истината* и нейните медийни реализации. Дисертацията демонстрира, че дори най-близкият до историческата истина жанр – популярните телевизионни документални филми – участва в общият

² Виж Проложение I към Автореферата.

контекст на „пост-истинна“ политика на телевизиите, редакционните и авторски екипи. Казано накратко, анализите демонстрират, че дори историческата истина може, в подобен контекст, да се превърне в *симулация* на самата себе си.

Принос към изследванията в областта на комуникативната преднамереност

Дисертацията се ситуира в контекста на изследванията на комуникативната преднамереност в ежедневиия информационен обмен на хората със заобикалящата ги среда. Основите на тази парадигма са поставени от Пол Грайс (1991), но са много бързо приведени към анализа на медийно съдържание от Paddy Scannell (1993). Настоящият труд бележи следващо ниво на развитие в тази парадигма като навлиза в детайлите на телевизионния визуален език, аудиовизуалната реторика и са разгледани в социалния контекст на производство, пазарна ситуация и излъчване.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

Доклад

„Опити за преодоляване на контекста. Комуникативна преднамереност във видеопродукцията.” на конференция на тема: Контекст и Контекстуализации в Априлци, България, декември 2016 г.

Доклад

„Прояви на комуникативната преднамереност във видеопродукцията.” на конференция „Докторантски четения на Философски факултет, 2017 г.”

Публикация

„Теоретични средства за анализ на комуникативната преднамереност на автора в телевизионната видеопродукция“ в сборник „Докторантски четения на Софийския Университет 2017”

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА В АВТОРЕФЕРАТА

Barthes, Roland – L'aventure semiologique Éditions du Seuil, Paris, 1985

Baudrillard, Jean – Simulacres et Simulation. Éd. Galilée, Paris, 1981

Grice, H. Paul – Studies in the Way of Words – Harvard University Press, 1991

Metz, Christian - Film Language: A Semiotics of the Cinema, Oxford University Press, 1974

Scannell, Paddy - Broadcast talk, Sage Publications, 1991 г

White, H - The Question of Narrative in Contemporary Historical Theory, History and Theory, Vol. 23, No. 1 (Feb., 1984), pp. 1-33

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 КЪМ АВТОРЕФЕРАТ

Принос към изработването на интердисциплинарен инструментариум

Методиката на емпирично изследване на симулацията на автентичност чрез преднамерено композирана визуална реторика се базира на съставянето на интердисциплинарен инструмент за анализ на специфични изразни средства на аудиовизуалния език в документалните филми. Той може да се нарече „спирала” за анализ на изразните средства на визуалната реторика в историческите документални филми. В центъра на спиралата се намира конкретното изразно средство. Неговият смисъл започва да се разкрива при преминаването му през различните „кръгове – нива на спиралата”, където бива обработено от аналитичните подходи на различните дисциплини и парадигми. Конкретната комбинация от инструменти от различните научни дисциплини не е екзотична или необичайна, нито уникална. Съчетаването на методите на структурализма с тези на философията на езика в изследването на телевизионните послания е взаимствано от Пади Сканел. Но той разглежда общият телевизионен дискурс, словесния изказ по телевизията и някои съображения на редакционната политика и журналистическия жанр. Докато настоящото изследване се концентрира върху отделните изразни средства.

Методите от различните сфери на медийни изследвания се прилагат последователно в деконструкцията на анализирания средства или съдържателни единици. Най-напред се извършва семиологичен анализ на визуалния изказ (визуална реторика), след което се извършват допускания относно комуникативната преднамереност на тези употреби (визуална реторика и философия на езика). Отчита се стойността на някои наративни практики, които се срещат във филмите. Те произтичат или от методите на историческия разказ или от обстоятелствата във филмовия наратив. Най-накрая се извежда стойността на филмовото съдържание в светлината на контекста и обстоятелствата на производство и извършва допускания относно обстоятелствата и контекста на рецепция.

В спиралата на този анализ може да попаднат различни изразни средства.

Инструментът има и табличен „интерфейс”:

Комуникативна преднамереност на филма	Комуникативна предн. в преноса	Комуникативна предн. на посланието	Комуникативна предн. на микроразказите	Комуникативна предн. на глобалния наратив
^изводи	^	^	^	^
Комуникативна преднамереност: допускания относно осъществяването на авторските намерения	> Разбор на констатираните смислови елементи, конструкции и наративни практики	> Транспониране на наративните цели на автора във филмовата действителност	> Анализ на стойността на детектираните наративни способности в рамките на филмовия дискурс	> Наративни практики: Отчет на общия наративен подход в произведението.
^				v
Авторска преднамереност подбора и подредбата на наративни и реторични	Семиотика: хипотези смисъла на детектираните знаци и символи	> Означаващо-Означаемо-Знак-Символ-Метафора-Индикация	> Синтагма-Система;	Разпределение на актантите, описание на действието в разказа.
^	^			v
Авторски стил в подбора на телевизионни творчески похвати	Логически допускания: 1. Абдуктивни 2. Дедуктивни 3. Индуктивни	< Анализирани фрагмент, изразно средство, филмов артефакт, микропослание, творчески похват и др.	Език-Реч; Стойност на аудиовизуалния изказ;	Разкриване на наративни практики в телевизионното представяне на историята
^			v	v
Авторски стил и специфични изразни средства, които възникват по идеологически причини	< Авторски изказ; Позиция на емпиричния автор.	Конвенционални изразни средства в конкретния изказ;	< Семиология: Формулиране на предварителни изводи за смисъла на детектираните изразни средства	Разкриване на налични методи от сферата на историческите изследване;
				v
Конвенционални средства, метаезик: прочит на идеологически и конвенц. изказ	< Разбора на средствата от документ. и публицист. жанр	< Анализ на средствата, които присъстват поради телевизионния контекст на комуникация	< Анализ на средствата, които присъстват поради историчността на филмовото съдържание	< Исторически разказ: изводи относно нартивния метод в истор. изследване
v резултати	v	v	v	v
Класификация на наличните изразни средства	Класификация на исторически доказателства	Класификация на телевизионни изкази	Класификация на истор. наративни методи и практики	Класификация на исторически данни